

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Janslust 9 te Venray (L)

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

ARC-Rapporten 2009-96

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Janslust 9 te Venray (L)

ARC-Rapporten 2009-96
ARC-Projectcode 2009/311

Tekst

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Afbeeldingen

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Redactie

A.J. Wullink

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Venray, Janslust 9
Projectcode	2009/311
Archisnummer	35556
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Boxmeer, dr. J.J.A. Wijnen
Contact	0485-581817, wijnen@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Venray, Dhr. M. Terpelle
Contact	06-11913386, michel.terpelle@venray.nl
Deskundige namens bevoegd gezag	SRE Milieudienst, drs. J. Schotten
Contact	040-2594403, j.schotten@milieudienst.sre.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Janslust 9
Plaats	Venray
Gemeente	Venray
Provincie	Limburg
Kaartblad	52B
RD-coördinaten	N: 193320/391101 O: 193098/391326 Z: 193235/391256 W: 193360/391445
Oppervlakte	Ca. 5,5 ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel met een Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Lage landduinen met bijbehorende vlakten en laagten (4L8), dekzandruggen al dan niet met een oud bouwlanddek (3L5) en glooiing van beekdalzijde (3H11)
Bodem	Duinvaaggronden; leemarm en zwak lemig zand (Zd21) en gooreerdgronden; lemig fijn zand (pZn23)
Historische situatie	Begin 19e eeuw geaccidenteerd heidegebied. Latere bosaanplanting met in 2e helft 20e eeuw motorcross-terrein.
Archeologische verwachting	Middelhoge trefkans op sporen uit alle perioden vanaf het Laat-Paleolithicum, met name Neolithicum, Bronstijd en IJzertijd.

---

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Janslust 9 te Venray (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen aanleg van een natuurbegraafplaats. In het Ondernemingsplan Natuurbegraafplaats wordt beschreven dat binnen het plangebied, dat grotendeels in gebruik is als bos, de realisatie van een natuurbegraafplaats gepland is. Formeel gezien, dient de hoofdbestemming bos voor het betreffende gebied aangevuld te worden met de bestemming natuurbegraafplaats, waardoor het plangebied een dubbele bestemming op het gebied krijgt. Tevens wordt in de noordwesthoek van het plangebied een entree van de begraafplaats met receptie/informatieruimte, bewegwijzering, informatiepanelen en circa 40 parkeerplaatsen voor bezoekers gerealiseerd. Voor de receptie/informatieruimte wordt een uitneembare bouw gerealiseerd, waarvoor geen bodemversturende ingrepen nodig zijn. De verharding van de parkeerplaats zal bestaan uit opgebracht gebroken en gemalen asfalt. Er wordt een gravenplan van meer dan 25 jaar gemaakt en wordt een padenstructuur aangelegd dat past binnen het bosbeheerplan. Maximaal 17,5 % van het terrein zal gespreid over een periode van 50 jaar in gebruik worden genomen voor de aanleg van graven. De maximale diepte van de graven wordt 2,05 m –mv. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 4 mei 2009 door dr. J.J.A. Wijnen van Econsultancy en drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In mei 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

De locatie ligt op de overgang van laatglaciale dekzandruggen naar het dal van de noordelijker gelegen Loobeek. Op het zuidoostelijke deel van de locatie komen lage landduinen voor. Deze zijn waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd ontstaan. In de dekzanden hebben zich gooreerdgronden ontwikkeld en in de stuifzanden duinvaaggronden. Overgangen van hoog naar laag zijn altijd gunstige bewoninglocaties geweest. Op het niet overstoven deel van de onderzoekslocatie

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Wijnen, J.J.A., april 2009: *Archeologisch bureauonderzoek de Janslust 9 te Venray in de gemeente Venray*, Econsultancy Rapport 09043183 (conceptversie).

(de gooreerdgronden in dekzand) zijn onder de eerdlaag bewoningssporen uit alle periodes vanaf het Laat-Paleolithicum te verwachten. Op het overstoven deel van de locatie zijn archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum–Late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd te verwachten, indien het oorspronkelijke bodemprofiel (gooreerdgronden, eventueel veldpodzolbodems) onder de landduinen bewaard is gebleven. Volgens de verwachtingskaart van de gemeente Venray heeft het plangebied een hoge trefkans op archeologische resten uit het Laat Paleolithicum–Mesolithicum (jager/verzamelaars). De trefkans op resten van landbouwers uit de periode Neolithicum–Nieuwe Tijd is laag. Ten zuiden van de locatie zijn archeologische resten uit het Neolithicum, de Bronstijd en de IJzertijd aangetroffen.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein 27 boringen geplaatst tot maximaal 120 cm –mv⁴. De boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

---

⁴De keuze voor een edelman wordt ingegeven door de textuur van de bodem. Een guts is niet geschikt voor zandgronden en ook niet voor boven de grondwaterspiegel gelegen kleien. Een zandguts heeft als nadeel dat deze niet verlengbaar is en het zand er bij een losse pakking snel uit valt.

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeeldingen 2 en 3. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. Het terrein is sterk geaccidenteerd, op een maaisakker in het noordoosten na. Deze akker (boringen 1, 2, 16–18) is geëgaliseerd. In alle boringen werd zeer fijn tot matig fijn zand aangetroffen. In de diepere ondergrond zijn ook leemlagen waargenomen.

In 17 boringen (2–5, 7, 9, 10, 12, 13, 18–20, 22–24, 26, 27) is een veldpodzolbodem (zie afb. 4) aangetroffen, welke bestaat uit een A- of AE-horizont en een vrij dunne humusinspoelingshorizont (B-horizont) en soms een BC-horizont. Doordat de bovenste 50 tot 80 cm van het zandpakket sterk gebioturbeerd is (konijnen, doorworteling) is dit profiel zelden intact waargenomen en was er eerder sprake van een AE-horizont met resten van de B-horizont en soms ook de C-horizont (AE/B/C-horizont). In de overige boringen (1, 6, 8, 11, 14–17, 21, 25) is geen of zijn geen resten van een B-horizont waargenomen, waardoor het vermoeden bestaat dat het profiel is afgetopt. Zeker voor boringen 1, 16 en 17 is dit het geval. In de andere boringen kan het ook zo zijn dat de B-horizont door bioturbatie helemaal is opgenomen in de overige horizonten. Dieper in de C-horizont van de boringen komen veelal roestvlekken voor. Dit is de zone waarbinnen het grondwater fluctueert, de gley-zone of Cg-horizont.

Uit het bureau-onderzoek kwam naar voren dat de locatie binnen een complex van lage landduinen is gelegen. Deze lage landduinen zijn veelal het resultaat van bodemdegradatie in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en de daarmee gepaard gaande vorming van stuifzanden (Laagpakket van Kootwijk, Formatie van Boxtel). Het geaccidenteerde landschap lijkt deze theorie te staven. De mogelijkheid dat het om laatmiddeleeuwse stuifzanden gaat, wordt weerlegd door de aanwezigheid van een veldpodzol op grote delen van de locatie. In dergelijke jonge landschapsvormen heeft minimale bodemvorming plaats kunnen vinden en zou een duin- of vorstvaaggrond aanwezig moeten zijn. Een andere mogelijkheid is dat het verstuingen betreft uit eerdere periodes, bijvoorbeeld de IJzertijd of Romeinse Tijd. In dit geval zou er misschien tijd genoeg geweest zijn om tot de ontwikkeling van een veldpodzol te komen. Deze theorie is eveneens onwaarschijnlijk, omdat er in dat geval dan een oudere, overstoven podzolbodem zou moeten zijn aangetroffen, of de restanten hiervan. Dit is niet het geval geweest. De theorie die overblijft, is dat het toch om Laatglaciale dekzanden gaat die wat grillig zijn opgestoven. De zanden worden dus gerekend tot het Laagpakket van Wierden, Formatie van Boxtel. De diepere leemlagen maken onderdeel uit van de fuvio-periglaciale afzettingen binnen de Formatie van Boxtel.

In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het door Econsultancy uitgevoerde bureau-onderzoek ligt de locatie op de overgang van een beekdalhelling naar een gebied met lage landduinen. Rondom het stuifzandgebied, buiten de onderzoekslocatie, komen dekzandruggen voor. Op de beekdalhelling zijn gooroerdgronden tot ontwikkeling gekomen en in het stuifzandgebied worden duinvaaggronden verwacht. Op de dekzandruggen kunen duinvaaggronden of veldpozolen worden verwacht. De landduinen zijn waarschijnlijk ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen, als gevolg van bodemdegradatie.

In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten van jager/verzamelaars is hoog. De kans op resten van landbouwers is laag. De resten kunnen direct aan of onder het maaiveld voorkomen of op aanzienlijke diepte omdat het plangebied waarschijnlijk binnen het deklandschap met deels daarin een voormalig stuifzandgebied. In het extreme geval zijn door erosie eventuele archeologische sporen uitgewist. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit vuursteenstroomingen. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

Het booronderzoek heeft uitgewezen dat de lage landduinen waarschijnlijk niet in de Late Middeleeuwen zijn ontstaan, maar onderdeel uit maken van het laatglaciale dekzandlandschap. Een deel van de locatie, de maisakker in de noordwesthoek, is geëgaliseerd. In het merendeel van de boringen werd een tot 50 à 80 cm sterk gebioturbeerde veldpazol aangetroffen. In de overige boringen werd een afgetopt podzolprofiel waargenomen. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen tijdens het booronderzoek.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek kan worden gesteld dat de archeologische verwachting voor de locatie kan worden gehandhaafd, namelijk dat er een middelhoge trefkans geldt voor archeologica uit alle perioden vanaf het Laat-Paleolithicum. Er kan wel een nadere specificatie van de verwachting worden gemaakt. Archeologische resten (vuursteen, houtskool) van jagers/verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum worden in de bovengrond verwacht. Aangezien de bovengrond tot 50 à 80 cm is gebioturbeerd, is de kans klein dat eventuele resten uit deze periodes zich nog *in situ* bevinden. Ook archeologica uit periodes vanaf het Neolithicum (vuursteen, aardewerk, houtskool, bouwmetaal) worden aan het maaiveld verwacht en ook hiervoor geldt dat deze resten zich waarschijnlijk niet meer *in situ* bevinden. Diepere grondsporen als paalsporen en waterputten uit deze periodes kunnen echter tot diep in de C-horizont worden aangetroffen. Er bestaat dus een middelhoge trefkans voor grondsporen vanaf het Neolithicum voor de onderzoekslocatie.

4 Aanbeveling

Omdat er voor de onderzoekslocatie een middelhoge trefkans bestaat voor grondsporen uit alle periodes vanaf het Neolithicum, dient archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden door middel van proefsleuven. Gezien de aard van het terrein (reliëfrijk, bebost) is een dergelijk onderzoek niet uitvoerbaar, te meer daar het graven van proefsleuven de voor de natuurbegraafplaats gewenste sfeer aantast. Andere vormen van vervolgonderzoek als het karterend booronderzoek en archeologische begeleiding zijn evenmin uitvoerbaar door respectievelijk de verwachte lage vondstdichtheid en de spreiding in ruimte en tijd van de aan te leggen graven. Voor het terreindeel dat nu bos is en waar de graven worden gerealiseerd, wordt de aanbeveling gedaan om geen vervolgonderzoek uit te voeren. Op het terreindeel waar de parkeerplaatsen en de informatie ruimte worden gerealiseerd, zullen geen bodem ingrepen plaats vinden. Vervolgonderzoek is hier dus niet nodig. Het is aan de gemeente Venray om te besluiten of het terrein definitief kan worden vrijgegeven. De archeologische meldingsplicht blijft voor het hele terrein bestaan. Eventuele archeologische vondsten dienen onverwijld bij het bevoegd gezag te worden gemeld.

Het rapport is in 2009 beoordeeld door de Milieudienst SRE (dhr. J. Schotten), deskundige namens de gemeente Venray. Volgens deze beoordeling bestaat alleen een verwachting voor vuursteenvindplaatsen en moet het vervolgonderzoek daarom worden uitgevoerd in de vorm van een karterend booronderzoek. Het vervolgonderzoek hoeft alleen te worden uitgevoerd ter plaatse van de parkeerplaatsen en de entree. Voor het overige terreindeel is geen vervolgonderzoek noodzakelijk.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). 4e, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de, M. C. Geluk, I.L. Ritsema, W. E. Westerhoff & T. E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Heide (gemeente Venray) - Janslust 9

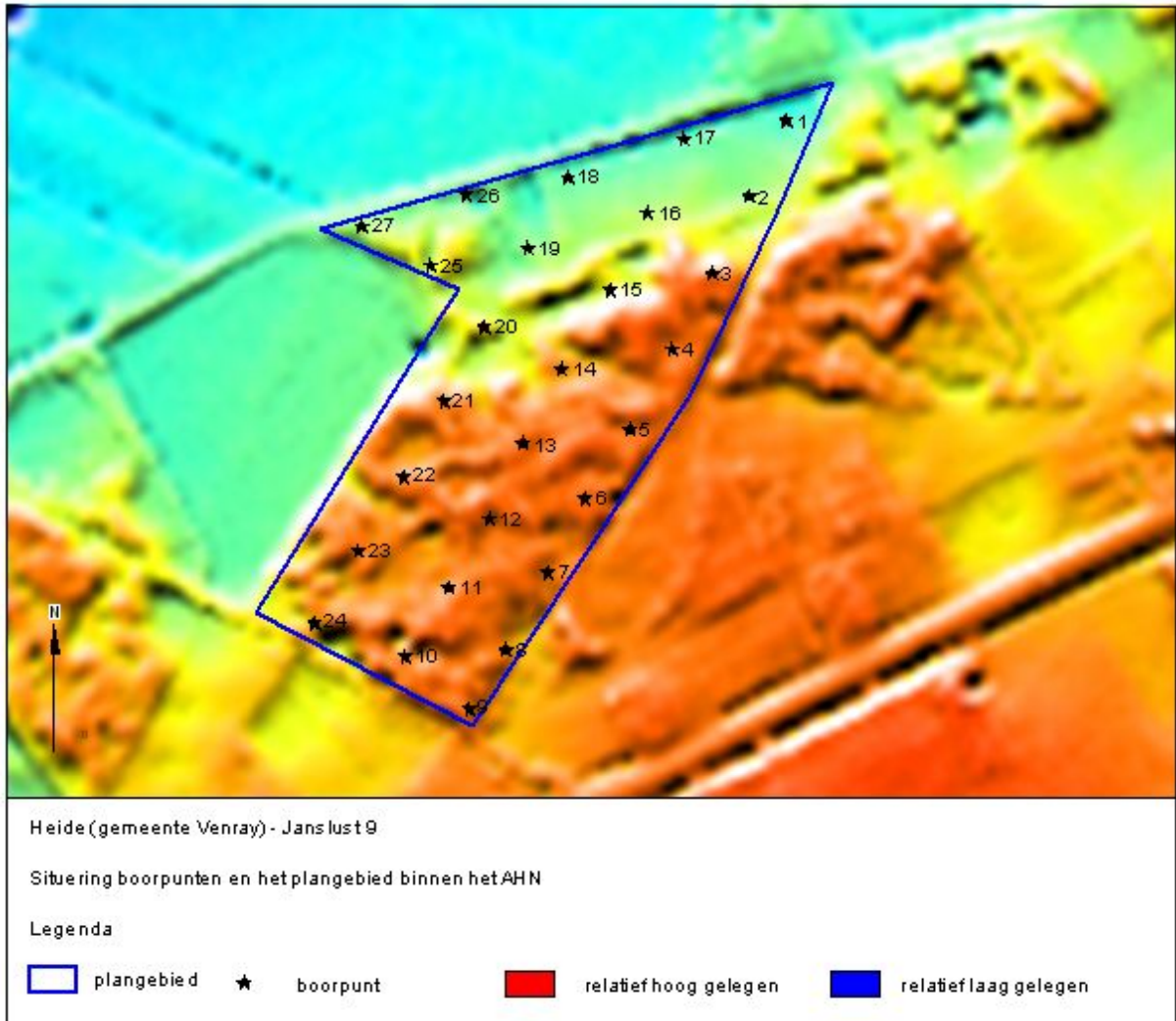
Locatie van het plangebied

Legenda

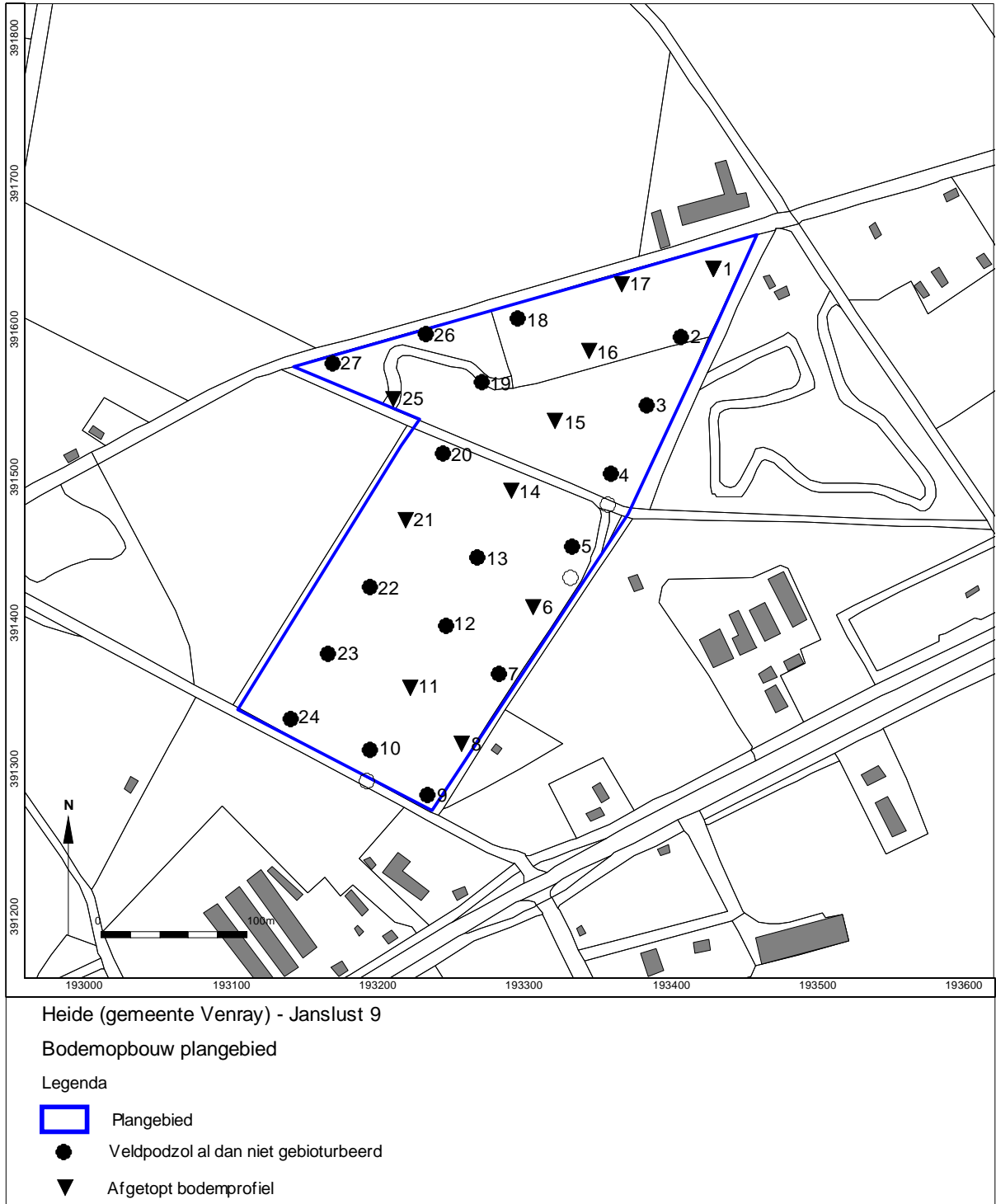
 Plangebied

 Boring

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: J.J.A. Wijnen

Afbeelding 3. Boorpunten geplot op de AHN. Door: J.J.A. Wijnen

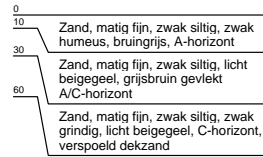
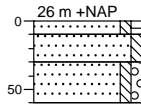

Afbeelding 4. Voorkomen van veldpodzolen en afgetopte bodemprofielen. Door: J.J.A. Wijnen

Bijlage 1 Boorprofielen

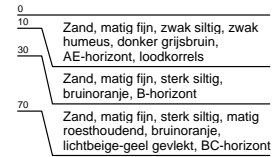
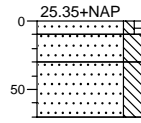
Boring: 1

X: 193428
Y: 391624

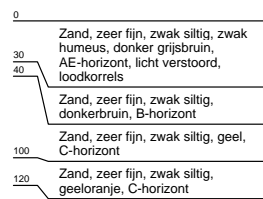
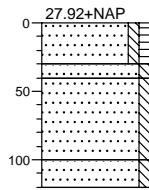
Boring: 2

X: 193406
Y: 391624

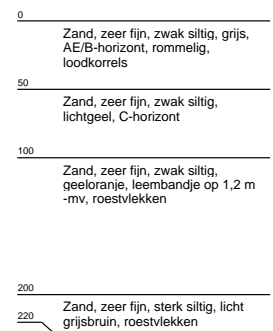
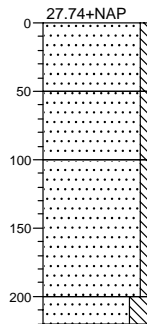
Boring: 3

X: 193382
Y: 391531

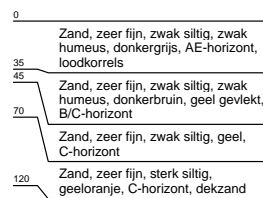
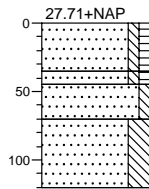
Boring: 4

X: 193358
Y: 391485

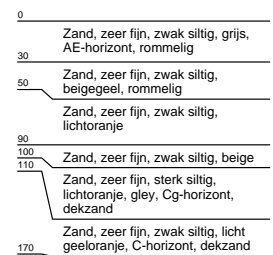
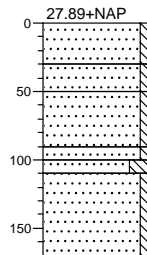
Boring: 5

X: 193332
Y: 391435

Boring: 6

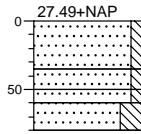
X: 193305
Y: 391393

Bijlage 1 Boorprofielen

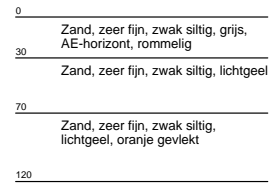
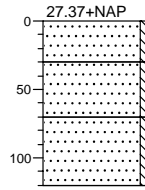
Boring: 7

X: 193282
Y: 391347

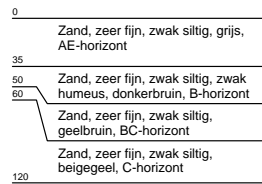
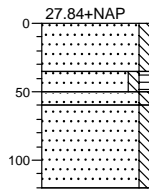
Boring: 8

X: 193256
Y: 391300

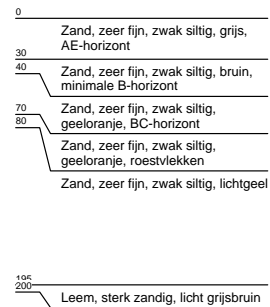
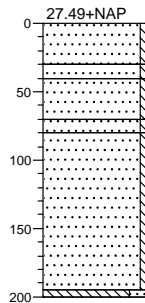
Boring: 9

X: 193233
Y: 391264

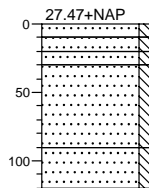
Boring: 10

X: 193194
Y: 391296

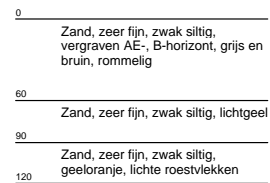
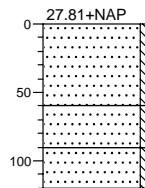
Boring: 11

X: 193221
Y: 391338

Boring: 12

X: 193245
Y: 391381

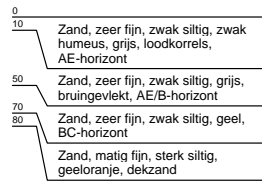
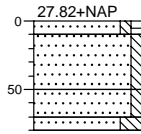

Bijlage 1 Boorprofielen

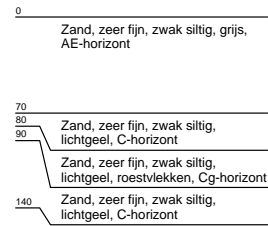
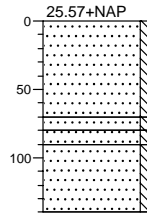
Boring: 13

X: 193267
Y: 391427

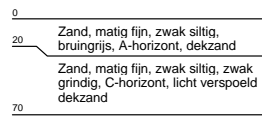
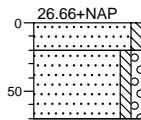
Boring: 14

X: 193290
Y: 391472

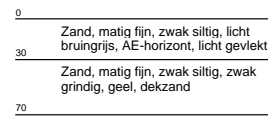
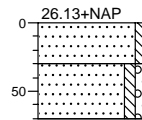
Boring: 15

X: 193320
Y: 391520

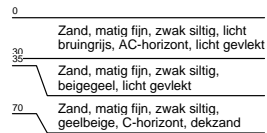
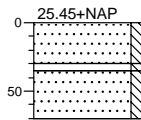
Boring: 16

X: 193343
Y: 391568

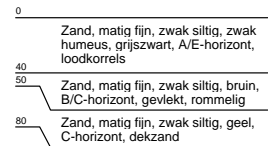
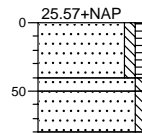
Boring: 17

X: 193.365
Y: 391614

Boring: 18

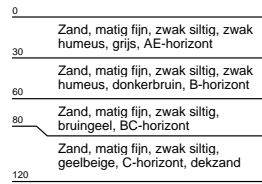
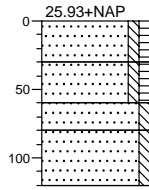
X: 193295
Y: 391590

Bijlage 1 Boorprofielen

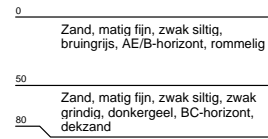
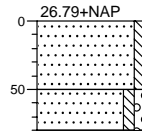
Boring: 19

X: 193270
Y: 391546

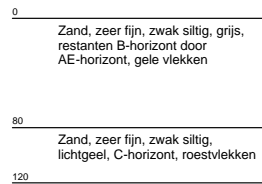
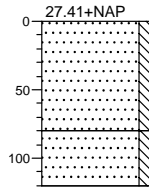
Boring: 20

X: 193243
Y: 391498

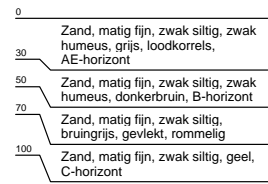
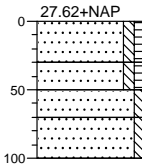
Boring: 21

X: 193218
Y: 391453

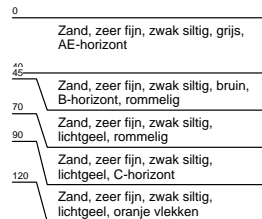
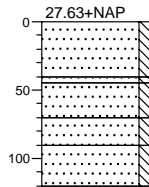
Boring: 22

X: 193193
Y: 391406

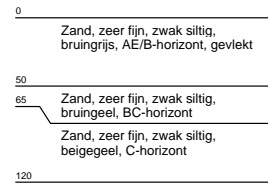
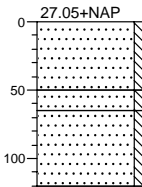
Boring: 23

X: 193165
Y: 391361

Boring: 24

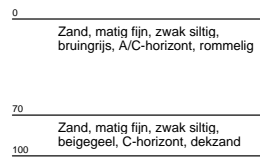
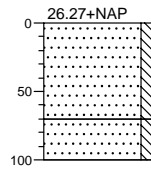
X: 193139
Y: 391317

Bijlage 1 Boorprofielen

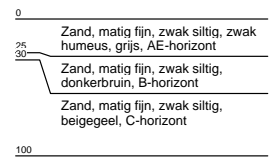
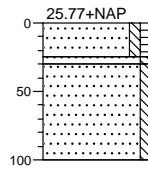
Boring: 25

X: 193210
Y: 391536

Boring: 26

X: 193232
Y: 391579

Boring: 27

X: 193168
Y: 391559

